

Aanleg en beheer - kleine graanakkers

Heeft u een zonnig stukje tuin of een plekje in de moestuin beschikbaar waar u een klein akkertje wilt inzaaien met mooie granen en akkerkruiden? Dat kan vrij eenvoudig.

Ook voor schooltuinen is het leuk en leerzaam om een akkertje in te richten. Kinderen kunnen de ontwikkeling van granen en kruiden op de voet volgen en met de oogst kunt u leuke activiteiten ontplooiën.

Wat heeft u daarvoor nodig:

Een zonnig stukje tuingrond op niet te schrale bodem. Afhankelijk van de bodemsamenstelling kun je verschillende graansoorten en kruidenmengsel gebruiken. Op rijke kleigrond kun je tarwe en gerst verbouwen, op iets armere grond doen spelt, éénkoorn en haver het prima en op arme zandgrond voelt rogge zich thuis.

Vorbereiding:

Een akker moet u ieder jaar opnieuw spitten. Dit wordt meestal in de nazomer gedaan. We spitten de grond goed los en egaliseren de aarde met een hark. De akker moet geen ongewenste wortelonkruiden bevatten zoals brandnetels, distels, zevenblad en kweekgras. Zit dit wel in de grond dan moet je die heel goed schoonmaken en alle wortels uitrieken.

In sommige grondsoorten zitten ook veel eenjarige onkruiden zoals melde en muur. Dan kunt u beter al wat vroeger in de zomer een eerste keer spitten en deze soorten als ze gekiemd zijn wegschoffelen (vals zaaibed). In de nazomer maak t u de grond weer een klein beetje los en kunt u eerst de wintergranen en daarna de akkerkruiden inzaaien.

Een graanakker aanleggen in het voorjaar kan ook, als dit in de nazomer niet gelukt is. Sommige ingezaaide akkerkruiden zullen dan misschien iets minder uitbundig zijn. Probeer het maar eens en ervaar wat het beste bevalt.

Bemesten:

Een armere grond is voor een kleurige akker beter dan een hele rijke grond. Op armere grond zullen de granen minder zwaar en dicht groeien en er is dan meer ruimte voor alle fraaie akkerkruiden. Vroeger kweekte men veel granen met lange halmen (de stengels). Het stro was ook waardevol en op de schrale grond bleven de lange halmen stevig staan. In de moderne akkerbouw kweekt men alleen nog soorten met korte stengels. Deze granen vallen ook bij een zware bemesting niet meteen om. Ze worden heel dicht gezaaid zodat er geen ruimte is voor onkruiden.

Maar dat willen wij natuurlijk niet. Wij gebruiken zo min mogelijk, liever geen mest. Hierdoor staat het graangewas dunner en blijft er meer ruimte over voor de kleurige akkerkruiden. Voor sommige soorten kunt u een klein beetje compost of oude paardenmest toevoegen als de grond veel te arm is. Ook kan op zeer zure grond een klein beetje kalkmeststof gestrooid worden voor een beter resultaat.

Inzaaien:

Voor een optimaal gewas zaaien graanboeren 8–13 gram per vierkante meter graan. Bij deze zaaidichtheden is geen ruimte voor akkerkruiden.

Als we akkerkruiden willen dan zaaien we 4-6 gram graan per vierkante meter. De wilde akkerkruiden kan je zaaien met 1 tot 2 gram per vierkante meter. Zaai eerst de granen en daarna apart de akkerkruiden.

Er zijn zomer en wintergranen. Wintergranen zaai je in de herfst, september-oktober. Ze kiemen al voor de winter en zijn goed bestand tegen vorst. In het voorjaar gaan ze snel aan de groei en geven al vroeg een oogst. Bekende wintergranen zijn winterrogge, spelt en wintertarwe. Zomergranen worden heel vroeg in het voorjaar gezaaid (maart-april). Ze kiemen dan snel en groeien in het voorjaar en zomer uit. De oogst is meestal iets later. Haver en zomergerst zijn typische zomergranen maar er is ook zomertarwe en zomerrogge.

Veel akkeronkruiden zoals klaprozen, bolderik en korensla kiemen ook meestal voor de winter. Met kleine rozetjes overwinteren ze zodat ze in het voorjaar snel van start kunnen.

Onderhoud:

Tijdens de groei in het voorjaar hoeft u niet veel te doen. Als er ongewenste onkruiden in komen zoals distels kunnen die eenvoudig met de hand weggetrokken worden. Water geven is meestal niet nodig. Granen en akkerkruiden houden van een warme, normale tot droge standplaats. Zeer vochtige en natte gronden zijn niet geschikt.

Oogst:

Als u het graan wilt oogsten dan is het moment van oogst afhankelijk van de graansoort. Rogge kun je al vanaf eind juni oogsten, sommige andere soorten zijn pas in augustus rijp. Zodra het graan geel wordt rijpt het af. Als het helemaal droog aanvoelt kun geogst worden. U kunt de aren met een schaar of sikkkel afknippen, maar u kunt ook de hele plant uit de grond trekken en de wortel afknippen. Zo kunnen mooie bosjes granen gemaakt om te drogen of zaden er uit gewreven worden (dorsen). Van de zaden kunt u meel maken of bijvoorbeeld vogelvoer voor de tuinvogels in de winter.

De akkerkruiden laten zelf hun zaadjes in de grond vallen. En als na de oogst de akker weer omgespit wordt gaan ze voor de winter alweer kiemen voor het volgende groeiseizoen. De eerste jaren is het hierbij nodig de (zelf geogste) akkerkruiden opnieuw bij te zaaien, totdat er een voldoende grote zaadbank is opgebouwd.

Wintervoer voor vogels

Maar het graan oogsten hoeft natuurlijk niet. In tuinen en parken is een klein graanakkertje met akkerkruiden vooral leuk om naar te kijken. Hierbij is genieten eigenlijk al "de oogst". Laat het graan dan gerust staan als wintervoedsel voor vogels. Maai dan het oude gewas aan het einde van de winter af (februari) en spit het ondiep door. Eventueel nog weer licht doorzaaien met akkerkruiden. Verwijder in het voorjaar wel goed de graspollen en wortelonkruiden.